

LÍNIA ELÈCTRICA D'EVACUACIÓ ZDP-III

(Alt Penedès i Alt Camp)

Estudi d'impacte sobre el patrimoni històric
i arqueològic

MEMÒRIA

Desembre 2011

JANUS, S.L. - Gestió de patrimoni històric i cultural

c/Turó, 3, baixos - 17006 Girona
Tel. 972 24 65 34 - Mòbil 619 93 49 38 - FAX 972 24 52 57
e-mail : info@janus.cat - www.janus.cat

INDEX

1. Fitxa tècnica	3
2. Introducció	4
3. Situació geogràfica del projecte	5
4. Entorn geogràfic i evolució històrica	6
5. Metodologia	18
6. El patrimoni històric	20
7. El planejament municipal	32
8. Desenvolupament de la prospecció superficial	35
9. Resultats. Mesures correctores	61
10. Bibliografia.....	68
11. Inventari de material arqueològic	69
12. Planimetria	72

1. FITXA TÈCNICA

Nom de la intervenció: Línia elèctrica d'evacuació ZDP-III

Municipi: Pontons, Querol, El Pont d'Armentera, Aiguamúrcia, El Pla de Santa Maria, Vila-rodon, Alió i Puigpelat

Comarca: Alt Penedès i Alt Camp

Tipus d'intervenció: Preventiva

Activitat: Prospecció arqueològica superficial

Crèdits de la intervenció:

- Nom de la intervenció: Línia elèctrica d'evacuació ZDP-III
- Promoció: FERSA - AVENTALIA, S.L.
- Direcció: Jordi Merino i Serra
- Terminis: Del 30 de novembre al 2 de desembre de 2011

Resum de la intervenció:

Paraules clau: línia elèctrica, parc eòlic, Alt Penedès, Alt Camp, prospecció arqueològica.

Resum: El projecte de construcció de la línia elèctrica d'evacuació ZDP-III ha motivat la realització de l'estudi previ de l'afectació del projecte sobre el patrimoni històric i arqueològic de la zona afectada. El present informe recull els resultats d'aquest estudi, que ha permès constatar la no afectació de cap jaciment arqueològic ni element de patrimoni arquitectònic inventariat.

S'han localitzat, en canvi, dues zones d'expectativa arqueològica, corresponents a les torres 28 i 82 del projecte, i dos elements de patrimoni arquitectònic no inventariat, situats a la zona d'influència del projecte, però sense afectació directa.

2. INTRODUCCIÓ

El promotor de la intervenció està portant a terme el projecte de construcció d'un parc eòlic en el terme municipal de Pontons, a la comarca de l'Alt Penedès.

D'acord amb l'informe emès per la Direcció General d'Energia i Mines del Departament d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya, cal efectuar una prospecció superficial dels terrenys afectats pel projecte, per d'establir la possible afectació del projecte sobre el patrimoni històric existent en el sector.

Durant el mes de juny de 2011, es va portar a terme la prospecció superficial dels terrenys afectats pel projecte de construcció del parc eòlic de Ferreres.

La segona fase dels treballs consisteix en efectuar la prospecció superficial dels terrenys afectats per la línia elèctrica d'evacuació ZDP-III, procedent de l'esmentat parc.

L'objectiu d'aquest estudi és la recerca i documentació de possibles elements arqueològics, arquitectònics i paleontològics que es trobessin a l'àrea afectada pel projecte, i l'establiment de les corresponents mesures preventives i correctores per a la seva protecció.

El treball es divideix en dues parts:

- Consulta de l'Inventari de Patrimoni Arqueològic, Inventari de Patrimoni Arquitectònic i Inventari de Patrimoni Paleontològic i el planejament municipal, que ha estat proporcionat a Janus, S. L. pel promotor de la intervenció.
- Prospecció superficial dels terrenys afectats pel projecte.

La prospecció arqueològica superficial es va portar a terme entre els dies 30 de novembre i 2 de desembre de 2011, amb la direcció de Jordi Merino i Serra.

3. SITUACIÓ GEOGRÀFICA

La línia elèctrica d'evacuació ZDP-III té el seu origen en el parc eòlic de Ferreres, situat en el sector sud-oest del terme municipal de Pontons (Alt Penedès). Té una llargada aproximada d'uns 24 kilòmetres i, a grans trets, va en direcció nord-est cap a sud-oest, afectant els termes municipals de Querol, El Pont d'Armentera, Aiguamúrcia, El Pla de Santa Maria, Vila-rodona, Alió i Puigpelat, tots ells a la comarca de l'Alt Camp.

4. ENTORN GEOGRÀFIC I EVOLUCIÓ HISTÒRICA

PONTONS

Pontons està situat al límit nord-oriental de l'Alt Penedès, i llinda amb els termes de la Llacuna, Querol, Aiguamúrcia, Montmell i Torrelles de Foix. És drenat per la riera de Pontons i el riu Foix.

És el poble més alt de l'Alt Penedès, amb 632 m d'altitud. La seva fesomia accidentada, amb cingleres i penya-segats, trenca l'estampa de vinyes pròpia dels pobles penedesencs. El puig de les Solanes (914 m), el del Fonoll (794 m) i el del Pany (712 m) es compten entre els pics més alts de la comarca. Tot i els incendis soferts fa uns anys, la major part del terme continua sent ocupada pel bosc.

L'estructuració del terme es va verificar en les darreres dècades del segle X, com ho demostra la referència al Castell de Ponts feta en un document datat l'any 996. El 1066 el castell i el terme foren adquirits pels comtes de Barcelona, Ramon Berenguer I i Almodis, a Guitart Guillem per 300 mancusos. Pel testament de Guillem Ramon d'Òdena de l'any 1271, el Castell de Pontons va anar a parar a mans de l'infant Pere, fill del rei Jaume I, que el vengué al monestir de Santes Creus en qualitat de marmessor. El 1365 el monestir comprà al rei el mig i mer imperi de Creus fins que foren decretades les lleis desamortitzadores del segle passat. El 1260 Guillem d'Òdena vengué al monestir el Mas de la Rimbalda, l'any 1273 el Mas Ferreres i l'any 1280 el Mas de Peralta. Per decret donat a Lleida l'any 1297, el rei manava que ningú no impedís al monestir d'operar a les muntanyes de l'estat especialment en el terme de Pontons, en l'extracció de mineral per obtenir plom. Aquesta concessió és feta a perpetuïtat. Pontons gaudia per concessió del mateix Jaume II del dret de tenir mercat el dimarts.

L'església parroquial de Santa Magdalena és mencionada per primera vegada l'any 1138 en la donació feta per Ramon Guillem d'Òdena, si bé aleshores era dedicada a Santa Maria i era sufragània de Sant Joan de la Muntanya. Durant el segle XIV el nucli fortificat de Pontons adquirí una notable preponderància sobre els altres nuclis de poblament del terme, per la qual cosa dins aquell mateix segle la parròquia fou traslladada a Santa Magdalena, que mentrestant havia canviat d'adjudicació.

QUEROL

El terme municipal de Querol té una extensió de 71,98 quilòmetres quadrats i està situat al sector nord-occidental de la comarca, al límit amb la comarca de la Conca de Barberà, l'Alt Penedès i Anoia. Compren, a més del poble de Querol, cap de municipi, el poble d'Esblada, els despoblats de Bonany i Montagut, l'antiga quadra i església de Valldossera, el veïnat d'Albereda, i els antics castells de Saburella i Pinyana.

El poble de Querol està en un turó de 565 metres d'altitud, dominant la riba esquerra del Gaià i presidit per les ruïnes del castell de Querol. A la part alta s'aixeca l'església de Santa Maria, que és un petit edifici amb restes de diferents èpoques, d'una nau, volta seguida d'arc apuntat i campanar quadrat amb finestres de punt rodó, acabat en una coberta piramidal.

La zona de Querol va ser començada a ocupar per les tropes franques cap el 950. La primera referència al castell i terme es troba en una carta del rei Lotari de l'any 988. Les referències històriques al poble són nombroses durant tota l'època medieval. A l'any 1400, el castell i el poble foren saquejats. També resultaren força malmenats per les nombroses guerres que han assolat aquella zona del país.

El poble d'Esblada és un petit agrupament de cases presidit per l'església de Sant Jaume d'Esblada, petit edifici d'origen romànic amb volta de canó d'una

nau, i un absis sobrealçat amb un petit campanar de planta quadrada, adossat a la façana de migdia i porta adovellada.

EL PONT D'ARMENTERA

El terme municipal del Pont d'Armentera té una extensió de 27,78 quilòmetres quadrats i s'estén al sector interior de la comarca, al límit amb la Conca de Barberà.

La vila de Pont d'Armentera es troba a 349 metres d'altitud, al sector sud-oriental del terme, a la vora dreta del Gaià. L'estructura dels carrers segueix encara la de la vella vila closa medieval, envoltat pel carrer del Vall. A l'exterior es formaren diversos ravals: Raval Vell, Raval Nou i el Raval dels Estenedors.

L'església parroquial de Santa Magdalena s'alça al mig del nucli antic. Es va construir al segle XVII damunt d'una església anterior, documentada al 1302. Té tres naus separades per pilars i arcs formers de punt rodó, i volta seguida apuntada. Conserva, molt ben conservat, un retaule barroc, construït el 1702. El poble va ser construït sobre unes ruïnes romanes, a l'indret on se suposa que començava l'aqüeducte que portava l'aigua a la ciutat de Tarragona.

La primera notícia documental sobre el Pont es troba a la Carta de Població de Cabra, datada l'any 980. La repoblació, pròpiament dita, no tingué lloc fins a mitjans s. XI.

Durant els primers temps, el Pont formà part del terme del castell de Querol, cedit a Guerau Alemany de Cervelló, l'any 1112, per Ramon Berenguer III. L'any 1229, Ramon Alemany de Cervelló, que va morir durant la conquesta de Mallorca, deixà en testament alguns dels drets que tenia sobre la vila del Pont al Monestir de Santes Creus per ajudar amb les seves rendes a l'Hospital de Sant Pere que ell mateix havia fundat a les portes del Monestir.

Els últims drets que la família Cervelló tenia encara damunt de la població foren venuts al Monestir, l'any 1475, per posar fi a les contínues disputes que els enfrontaven pel domini del poble.

Durant el s. XIV, el Pont experimentà un notable creixement demogràfic i econòmic, motivat sobretot per la consolidació d'una naixent indústria tèxtil, que es troba ja esmentada al s. XIII. El 1346, a petició de l'Abat de Santes Creus, se li concedeix a perpetuïtat, el privilegi de celebrar mercat tots els dissabtes. També durant aquest segle, la capella de Santa Magdalena, fins aleshores depenent de Querol, es converteix en parròquia.

AIGUAMÚRCIA

El seu terme municipal té una extensió de 73,10 quilòmetres quadrats i és el més extens de l'Alt Camp. En el seu terme està format pels pobles d'Aiguamúrcia, l'Albà i Selma i algunes petites quadres com les de Gaians i Ramonet, la Portella, Manlleu de Selma i Santes Creus.

Les dues fites històriques inicials són els castells d'Albà i el de Selma, que comprenien tot el terme, llevat de les Ordes, que depenia de Montagut.

El castell d'Albà fou repoblat abans del 978 per l'Església de Barcelona, que se'n reservà el domini superior del castell i alguns drets. A mitjan s. XII, quan s'establí dins el terme la comunitat de Santes Creus, n'eren feudataris Albert de Castellvell i Guillem d'Ollers, i castlanes les famílies Espiells i Albà, aquesta última amb residència al castell.

A finals del s. XIII, l'Església de Barcelona perd el domini sobre el castell i queda com a senyoriu de la família Albà, a la qual succeeix Bertran de Gallifa. Més tard, passa a la família Sant Vicenç i després, per aliança, als marquesos de la Manresana, que hi tingueren el domini fins al s. XIX.

Des del s. XII, l'antic domini del castell s'havia fraccionat en diferents dominis i quadres, entre els quals Santes Creus, Aiguamúrcia i les Pobles, que des del 1179 passaren a dependre de la jurisdicció dels abats cistercencs.

El poble d'Aiguamúrcia s'origina dins l'antiga jurisdicció de l'Albà. L'any 1179, Eimeric d'Espells i Bernat d'Albà, disputaven la seva jurisdicció al Monestir de Santes Creus, però llavors fou sempre més un lloc de domini del Monestir.

Hi ha dues versions sobre l'origen del nom del poble. L'una l'atribueix a un origen romà, ja que en aquell temps les aigües del riu Gaià estaven consagrades a la deessa Murtra (un dels noms de Venus) i per això el lloc s'anomenà Aquae Murtra, que per l'evolució natural es convertiria en el nom actual. La segona versió també té origen en el riu. Les aigües del Gaià quan arriben a l'altura del poble s'estanquen i perden la verdor del fons, és a dir es marceixen o es moren. D'aquí vindria la denominació d'Aiguamúrcia o Aiguamorta, que amb el temps, esdevindria Aiguamúrcia. La documentació antiga dóna sovint altres variants del nom, com la de "Dayna Murcia", l'any 1192.

El poble de Santes Creus, format bàsicament pel seu famós monestir, va originar-se amb un grup de 13 famílies, que l'any 1843, passada l'etapa revolucionària, van instal·lar-se a les cases dels monjos jubilats.

Monestir de Santes Creus

L'origen del Monestir cal cercar-lo, l'any 1150, quan Guillem Ramon de Montcada i els seus fills donen a l'Abadia de la Grand Selva, al Llenguadoc, unes terres a Valldaura (Cerdanyola del Vallès), per la construcció d'un monestir. L'any 1152, aquest monestir ja funcionava, però aviat els monjos buscaren un indret més apartat i, l'any 1158, es traslladaren a Santes Creus. Ja des dels primers decennis el monestir té una gran vitalitat, avancen les construccions i la biblioteca és ja important.

Durant el s. XIII, el monestir tingué dos grans abats, que donaren impuls definitiu a la comunitat: Sant Bernat Calbó, conseller de Jaume I, al qual acompanyà en les conquestes de Mallorca i València, i l'abat Gener, que obtingué la protecció del rei Pere III el Gran. Durant el seu abadiat prengué increment la vida cultural, la biblioteca i l'escriptori, i es formà l'escola historiogràfica i èpica.

Santes Creus tingué un paper important en la fundació de l'Orde militar de Montesa, el 1319, que substituí en part els templers.

A mitjan s. XV, Santes Creus havia culminat la seva expansió territorial i exercia domini senyorial sobre castells, lloc i pobles del Camp de Tarragona i comarques veïnes. Per aquells anys, el conreu de la terra que fins llavors havia estat directa esdevingué gairebé del tot en parceria i arrendament.

Els abats continuaren jugant un important paper en la política catalana, malgrat la nova condició de Poblet com a panteó reial. foren consellers dels reis i estigueren al costat de les institucions catalanes, durant les guerres que se succeïren. En el camp cultural s'impulsaren els estudis clàssics i la biblioteca esdevingué molt important.

Amb la incorporació l'any 1617 a la Congregació Cistercenca d'Aragó, els abats deixaren de ser vitalicis. Però la veritable decadència no comença fins al s. XIX, amb la guerra de la Independència. Durant el Trienni Constitucional (1821-23) fou suprimida la comunitat i es van subhastar els seus béns. L'exclaustració obligà els monjos, l'any 1835, a abandonar el monestir, que fou incendiat i saquejat.

La recuperació començà l'any 1843, quan l'exmonjo Miquel Mestre obtingué l'església del monestir per traslladar-hi la seu de la parròquia. Va instal·lar tretze famílies de parcers a les cases dels monjos jubilats.

L'any 1844 es creà la Comissió Provincial de Monuments, que començà a treballar tot seguit en la recuperació del monestir. Fou declarat Monument

Nacional l'any 1921. El 1931 es creà el primer Patronat de Santes Creus. La iniciativa quedà estroncada per la Guerra Civil. L'any 1943, Santes Creus retornà a la Comissió de Monuments fins que al 1951 es crea un nou Patronat, organisme que continua actualment sota el patrocini de la Generalitat, que ha esdevingut propietària per traspàs de l'Estat espanyol.

EL PLA DE SANTA MARIA

El terme municipal de Pla de Santa Maria, dit tradicionalment Pla de Cabra, té una extensió de 35,09 quilòmetres quadrats i està situat al sector septentrional de la comarca.

La vila de Pla de Santa Maria està situada a 381 metres d'altitud, en el sector nord-oest del terme, formada per un conjunt de places i carrers continuats per alguns ravals. Al raval de Sant Ramon, amb una magnífica església romànica dedicada a aquest sant i que primer havia estat dedicada a Santa Maria- A mitjans del segle XIX tenia advocació a la Mare de Déu del Roser i al començament del segle passat estava dedicada a Sant Ramon de Penyafort.

Va ser construïda a inicis del segle XIII, amb estructura d'una nau, absis semicircular i ampli transsepte. La volta és apuntada i damunt del creuer hi ha un cimbori octogonal. De l'edifici, en destaca la portalada romànica, amb vuit columnes per banda, amb capitells esculpits, que sostenen les arquivoltes corresponents.

L'actual església parroquial de Santa Maria fou construïda a finals del segle XVIII i és un notable exemple d'època barroca. La façana està decorada amb una gran portalada, flanquejada per grans columnes que donen suport a un arc obert sota la rosassa, el timpà de la porta és decorat i té un campanar de planta quadrada i torrassa octogonal. L'interior de l'edifici és de tres naus, transsepte i voltes de llunetes, coronat per una gran cúpula.

El Pla de Santa Maria formava part originalment del terme del castell de Cabra i era poblada a mitjans del segle XII, quan ja existia l'església de Santa Maria. El rei Alfons I, d'acord amb l'arquebisbe Guillem de Torroja, donà l'any 1173 a Berenguer de Vilafranca *locum illum Sanctae Mariae*, perquè hi fundés i repoblés el poble en feu de l'església de Tarragona.

VILA-RODONA

EL municipi de Vila-rodona està separat en dues zones per la vall del Riu Gaià. La part est està formada per una sèrie continuada de muntanyes en les quals recorren els torrents del Pons, Pedrafita, Mas Serrà, Pinatelles, Pieró i d'en Boada. La part oest està formada per zones planeres i una petita vall, per on passa el torrent del Clot, que dóna les seves aigües al Francolí. Vila-rodona és cap del municipi, que comprèn també diversos masos i llogarets, molts dels quals encara són habitats: Vilardida i Mas d'en Bosc. Els masos estan distribuïts per tot el terme i aporten una dimensió molt humana al paisatge, suau i cultivat. En són exemples el mas de la Magina, el mas d'en Guerra, etc. Vila-rodona gaudeix d'una superfície de 32,91 Km². Té com a municipis colindants al nord: Aiguamúrcia i Pla de Santa Maria, per l'est: Montmell i Rodonyà, pel sud Alió i per l'oest el Pla de Santa Maria.

La vila de Vila-rodona està situada en un turó a l'esquerra del riu Gaià, dominat per les restes del castell de Vila-rodona, amb una torre de planta quadrada i angles arrodonits, voltat de murs, fortificat encara al 1840 i convertit actualment en una vivenda particular.

L'església parroquial de Santa Maria és un ampli edifici barroc neoclassicitzant construït entre els anys 1793 i 1797 damunt d'un anterior temple romànic. És de planta de creu llatina i cimbori, i campanar de planta quadrada coronat per dues torres octogonals. Del convent dels Dolors, de servites, edificat a partir de 1599, en queden les parets de l'església de Sant Llorenç. L'edifici queda buit

durant la desamortització, l'edifici fou saquejat i cremat, i desmantellat per fortificar el poble durant la primera guerra carlina.

A la repoblació, surt documentada per primer cop el 959 amb el nom de *Villa Rotunda*, quan Domènec donà a l'església de la Sana Creu i de Santa Eulàlia i al bisbe de Barcelona el lloc per a bastir el castell de Freixà i el terme de Vila-rodona, "amb les viles que són a la part de migdia i les seves rodalies". Vila-rodona formava part del comtat de Barcelona, integrada al terme de Montmell. El poble es trobava sota la jurisdicció dels bisbes de Barcelona.

A la Guerra Civil del segle XV s'arreglerà al costat de la Generalitat, contra Joan II. El 1464 era l'únic poble del Camp fidel a les institucions del país i es resistí contra les tropes reials, tot i que al final fou ocupada per les tropes de Rodrigo de Rebolledo. Després de la guerra s'hagueren de refer les muralles, documentades ja al segle XIV.

ALIÓ

El terme d'Alió té una extensió de 7,37 quilòmetres quadrats i s'estén al bell mig de la plana, a llevant de la ciutat de Valls, formant gairebé un triangle. Ha estat una població bàsicament agrícola i encara conserva el seu caràcter tradicional.

El poble d'Alió es troba a 266 metres d'altitud, al centre del terme, i a la vora de la confluència dels barrancs de la Coma i de la Fonollera de Cabra. El nucli antic és centrat a la plaça on hi ha l'església parroquial de Sant Bartomeu, un edifici barroc neoclàssic, beneït l'any 1769, amb un esvelt campanar de planta quadrada, coronat per un pis de planta octogonal i una torrella inacabada. L'interior està format per una gran nau, amb volta de llunetes i capelles laterals entre els contraforts.

S'han trobat restes d'assentament humà anteriors al període romà (probablement ibers) i també restes d'un jaciment romà, la qual cosa fa pensar

que en aquella època Alió era una vil·la romana de les moltes que hi havia escampades pel Camp de Tarragona.

L'any 1154, s'esmenta ja l'església d'Alió en una butlla papal, i el 1165, Berenguer de Queralt deixa en testament a la seva filla Sibilla el castell d'Alió, entre d'altres.

L'any 1174, l'arquebisbe Guillem de Torroja donà el lloc a Ponç de Bruguera per a la seva repoblació. En l'esmentada donació no hi figura el castell, a propietat de la família Queralt. El 1207, l'arquebisbe Ramon de Rocabertí comprà a Ponç d'Alió, fill de Ponç de Bruguera, (que havia canviat el cognom pel del poble), la meitat del terme. Més tard, en morir Ponç d'Alió, l'arquebisbat comprà l'altra meitat del terme a la seva vídua, i el castell d'Alió va restar al marge d'aquestes transaccions. La propietat i el dret del castell passà als comtes de Peralada.

L'església arrodoneix la possessió d'aquest indret, l'any 1213, quan el rei Pere I cedeix definitivament els drets i jurisdiccions que tenia damunt del terme.

Alió passà, l'any 1330, a formar part de la Comuna del Camp i, com a membre d'aquesta institució, participà en tots els esdeveniments polítics i bèl·lics que se succeïren al Principat

PUIGPELAT

El Municipi de Puigpelat es troba situat a la plana central de l'Alt Camp, entre els rius Gaià i Francolí, al cim d'un turó que li dóna una excel·lent vista cap al Camp de Tarragona.

L'accés al poble és per la carretera TV-2034, que comunica la comarcal que uneix Valls amb el Vendrell i la carretera que va des del Pont d'Armentera a Tarragona.

Les primeres referències del poble de Puigpelat són de l'època romana: abundants restes de diverses viles i sepulcres ho confirmen. Aprofitaven l'abundància d'aigua procedent del barranc de Rupit, del Pont d'Armentera, engruixida a través de l'aqüeducte de l'època de l'emperador August.

En el segle XII, durant el pas al Camp de Tarragona dels musulmans als cristians es va crear la Baronia de Vallmoll, donant a l'Ordre de Sant Joan de l'Hospital de Jerusalem unes possessions (quadres) que englobaven l'actual terme de Puigpelat. L'Ordre hi va fer el seu assentament construint un edifici religiós, Santa Maria de l'Hospitalet. També va construir un convent amb una església i un hostal. Donada la topografia privilegiada com a lloc estratègic i els freqüents conflictes de la zona en aquells temps, l'assentament es va emmurallar ràpidament.

La primera notícia escrita (publicada per Morera a "Tarragona Cristiana") porta data de 1184 i tracta de la concòrdia a que van arribar l'arquebisbe de Tarragona i el castellà d'Amposta, després d'haver pledejat pels delmes de Vallmoll que es quedaven els hospitalers. Encara que el document no ho digui, no hi ha dubte que es referia als delmes de les quadres de l'Hospitalet dita més endavant les Esquadres i de Puigpelat, que ja eren santjoanistes i havien format una comanda.

En el segle XIV es va produir una gran davallada demogràfica, cosa que va fer que a principis del segle XV, s'unissin dues comandes: la de Celma i la de Vallmoll. A causa del despoblament general, els esdeveniments històrics es van anar succeint amb períodes de prosperitat i davallada.

El 1831, amb el traspàs de l'últim comanador, l'Il·lustríssim senyor Ramon Dameto, per un acord previ amb els estaments de govern, s'extingeix el règim senyorial, acabant-se així la relació amb l'ordre de l'Hospital. Els edificis de l'antiga ermita foren dessacralitzats, i per tant abandonats, el 1837, davant la incertesa de la Primera Guerra Carlina. Les restes van perdurar

fins als voltants de 1920 en que paulatinament es van aprofitar com a material de construcció per les masies i marges.

5. METODOLOGIA

L'estudi d'impacte sobre el patrimoni històric i arqueològic s'ha desenvolupat en dues fases. La primera ha consistit en la recollida del màxim d'informació sobre el patrimoni existent a la zona afectada, mentre que a la segona s'ha portat a terme la prospecció arqueològica dels terrenys afectats.

Primera fase. Recollida d'informació

Aquesta informació ha estat proporcionada a Janus, S.L. pel promotor de la intervenció arqueològica.

Per reunir la informació corresponent al patrimoni històric i arqueològic situat a la zona del projecte i a les zones del seu entorn, s'han consultat :

- Carta Arqueològica de Catalunya. Inventari del patrimoni arqueològic. Direcció General del Patrimoni Cultural. Generalitat de Catalunya. Termes municipals de Pontons (Alt Penedès), Querol, El Pont d'Armentera, Aiguamúrcia, El Pla de Santa Maria, Vila-rodon, Alió i Puigpelat (Alt Camp).
- Inventari del Patrimoni Arquitectònic. Direcció General del Patrimoni Cultural. Generalitat de Catalunya. Termes municipals de Pontons (Alt Penedès), Querol, El Pont d'Armentera, Aiguamúrcia, El Pla de Santa Maria, Vila-rodon, Alió i Puigpelat (Alt Camp).
- Inventari del Patrimoni Paleontològic. Direcció General del Patrimoni Cultural. Generalitat de Catalunya. Termes municipals de Pontons (Alt Penedès), Querol, El Pont d'Armentera, Aiguamúrcia, El Pla de Santa Maria, Vila-rodon, Alió i Puigpelat (Alt Camp).
- Planejament municipal dels Ajuntaments de Pontons (Alt Penedès), Querol, El Pont d'Armentera, Aiguamúrcia, El Pla de Santa Maria, Vila-rodon, Alió i Puigpelat (Alt Camp).

- Bibliografia publicada sobre el patrimoni arqueològic i històric del sector afectat.

Segona fase. Prospecció superficial

La prospecció superficial s'ha realitzat a tota la zona afectada pel projecte de construcció del parc eòlic.

Per portar a terme aquesta tasca s'ha realitzat una prospecció intensiva amb l'objectiu de poder documentar les possibles restes materials arqueològiques i el patrimoni arquitectònic.

Per classificar les troballes, s'han establert dues categories:

- **Zones d'Expectativa Arqueològica (ZEA).** En aquells indrets on ha aparegut material arqueològic, s'ha intentat delimitar la possible extensió del jaciment i establir la seva cronologia. El material arqueològic recollit durant la prospecció ha estat rentat, siglat i inventariat.
- **Patrimoni Arquitectònic no Catalogat (PANC).** Inclou tots aquells elements arquitectònics no catalogats a l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic de la Direcció General del Patrimoni Cultural i que poden resultar directament afectats pel projecte o es troben en zones properes.

6. EL PATRIMONI HISTÒRIC

Aquesta relació només inclou els principals elements de patrimoni arquitectònic, arqueològic i paleontològic inventariats a la Direcció General del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya situats a la zona afectada pel projecte o a les seves proximitats.

6.1. INVENTARI DEL PATRIMONI ARQUEOLÒGIC (Direcció General del Patrimoni Cultural - Generalitat de Catalunya).

JA-1. Coll de Cal Solé del Roset

Terme municipal: Pontons

Comarca: Alt Penedès

Coordenades UTM :x. 374798 y. 4584306 z: 740

Tipus jaciment: Desconegut

Cronologia: Època ibèrica

Dues àrees diferenciades en el coll i vessants de la masia de Can Solé del Roset, amb el torrent homònim entre aquesta i el jaciment.

S'han identificat dos sectors, a 200 metres de distància l'un de l'altre, segons els materials en superfície.

Sector A.- Part de camp de conreu i part d'erm a tocar del camí d'accés, en una zona del vessant nord del coll on trobem l'altre sector. Localització de ceràmica ibèrica a mà, ibèrica comuna oxidada i una base de vernís negre.

Sector B.- Troballa de ibèriques comunes oxidades concentrades a la zona del coll, en el camí i ambdós marges, sobretot en el vessant est del turó. El material és escadusser i rodat.

El jaciment fou parcialment destruït durant l'obertura d'un camí que dóna accés als camps propers.

JA-2. Cova del Garrofet

Terme municipal: Querol

Comarca: Alt Camp

Coordenades UTM :x.

Tipus jaciment: Cova

Cronologia: De Calcolític a medieval

Descripció: En aquesta cova s'hi han trobat fragments de material arqueològic amb cronologies que s'inicien al calcolític, i comprenen l'edat del bronze, època ibèrica, època romana i medieval. Una de les peces més significatives és una petita destal votiva de sílex.

JA-3. La Cabanyola

Terme municipal: Querol

Comarca: Alt Camp

Coordenades UTM :x:

Tipus jaciment: Cista

Cronologia: Des del neolític Final al Bronze Final

Descripció: Petita cista quadrangular, amb una llosa a cada costat. Actualment, la cista es troba plena de vegetació, al mig del bosc.

JA-4. Ermita de Santa Agnès

Terme municipal: Aiguamúrcia

Comarca: Alt Camp

Coordenades UTM : x: 368987, y: 4581477

Tipus jaciment: Desconegut

Cronologia: Ferro - ibèric

Descripció: En uns camps propers a l'ermita de Santa Angès s'han localitzat diversos fragments de material arqueològic, molt rodats i de mal identificar, que es poden adscriure, a grans trets, a l'edat del Ferro i món ibèric.

JA-5. Santa Agnès

Terme municipal: Aiguamúrcia

Comarca: Alt Camp

Coordenades UTM : x: 369244, y: 4581589

Tipus jaciment: Desconegut

Cronologia: Neolític - Bronze

Descripció: En un punt a l'entorn del nucli de Santa Agnès, es va trobar una destal polida, trencada, amb unes dimensions de 9 cm de llargada, 6 d'amplada i 2 de gruix.

Atès que no es coneix el lloc exacte de la troballa, les coordenades UTM indicades a la fitxa de la D.G. del Patrimoni Cultural corresponen a la plaça central de Santa Agnès.

JA-6. Bosc de Sant Sebastià

Terme municipal: Aiguamúrcia

Comarca: Alt Camp

Coordenades UTM : x: 365200, y: 4579084

Tipus jaciment: Varis - desconegut

Cronologia: Possiblement romà

Descripció: El possible jaciment es troba al costat de la carretera TP-2441, des de Santes Creus en direcció a les Pobles. Segons informacions orals, en aquest indret s'hi varen localitzar fragments de ceràmica, possiblement d'època romana. La prospecció superficial feta durant la revisió de la Carta Arqueològica no ha permès documentar cap estructura ni recollir material arqueològic en superfície.

JA-7. Planes d'Aiguamúrcia

Terme municipal: Aiguamúrcia

Comarca: Alt Camp

Coordenades UTM : x: 361416, y: 4577707

Tipus jaciment: Desconegut

Cronologia: Època romana, a finals del segle I aC.

Descripció: Jaciment situat en un camp d'ametllers, un olivet i una vinya. S'han recollit fragments de ceràmica romana en superfície: comuna, àmfora i restes de campaniana tardana. S'identifica el jaciment com un possible establiment rural d'època tardorepublicana. Durant la revisió de la Carta Arqueològica es va observar molt poc material ceràmic en superfície.

JA-8. Nucli urbà de Santes Creus

Terme municipal: Aiguamúrcia

Comarca: Alt Camp

Coordenades UTM : x: 363227, y: 4578800

Tipus jaciment: Desconegut

Cronologia: Època romana

Descripció: En el nucli de Santes Creus s'han localitzat materials arqueològics d'època romana en diversos indrets. La manca d'intervencions arqueològiques no permet conèixer més dades d'aquest jaciment.

JA-9. Santes Creus

Terme municipal: Aiguamúrcia

Comarca: Alt Camp

Coordenades UTM : x: 363297, y: 4578782

Tipus jaciment: Desconegut

Cronologia: Bronze Mig

Descripció: En un indret proper al monestir es va localitzar una punta de sageta de bronze. És una punta de projectil de 42 x 8 x 4 mm, en molt mal estat de conservació. Li manquen les aletes i només s'ha pogut identificar el nervi central i el peduncle.

JA-10. Palau Reial de Santes Creus

Terme municipal: Aiguamúrcia

Comarca: Alt Camp

Coordenades UTM : x: 363289, y: 4578652

Tipus jaciment: Casa

Cronologia: Baixa Edat Mitjana - Època moderna

Descripció: Palau format per dos pisos. El pis inferior té unes sòlides mènsules que sostenen un pis superior que sobresurt de la planta inferior. Entre els elements que s'hi troben, cal destacar una columna de pòrfir, de procedència oriental, i les escultures i relleus que la decoren. Els materials constructius utilitzats en la seva construcció són la pedra calcària tallada en carreu, de

mitjanes i grans dimensions, la fusta i el pòfir. Destaca, pel seu excel·lent estat de conservació, un enteixinat de fusta amb policromia. Pati central de planta quadrada, amb un brocal de pou de planta amb dotze cares amb l'escut del monestir. Durant les excavacions arqueològiques portades a terme l'any 1984 es recollí material ceràmic datable al segle XV i posterior.

JA-11. 29. Prospeccions al traçat de la C-246 i al traçat de la C-51

Terme municipal: Alió

Comarca: Alt Camp

Coordenades UTM : x: 358202, y: 4572700

Tipus jaciment: Lloc d'habitació amb estructures

Cronologia: Ferro - ibèric final

Descripció: El jaciment està a uns 200 metres al sud del nucli d'Alió. El jaciment fou localitzat durant una prospecció arqueològica l'any 1997. Es varen recollir diversos fragments de ceràmica ibèrica i àmfora itàlica. Durant la revisió de la Carta Arqueològica es pogueren localitzar diversos fragments de material arqueològic de la mateixa cronologia.

JA-12. 30. Prospeccions al traçat de la C-246 i al traçat de la C-51

Terme municipal: Alió

Comarca: Alt Camp

Coordenades UTM : x: 357984, y: 4572735

Tipus jaciment: Desconegut

Cronologia: Ferro - ibèric final

Descripció: El jaciment fou localitzat durant una prospecció arqueològica l'any 1997. Es varen recollir diversos fragments de ceràmica ibèrica i àmfora itàlica. En el moment de revisió de la Carta Arqueològica, gairebé no hi havia material en superfície.

JA-13. Alió. Casc urbà

Terme municipal: Alió

Comarca: Alt Camp

Coordenades UTM : x: 358252, y: 4573062

Tipus jaciment: Desconegut

Cronologia: Romà republicà

Descripció: Durant unes obres efectuades en el nucli l'Alió es va documentar un vas de ceràmica campaniana B. No es coneix cap més dada de la peça, que s'ha perdut, ni del jaciment, que no s'ha localitzat.

Atès que no es coneix el lloc exacte de la troballa, les coordenades UTM indicades a la fitxa de la D.G. del Patrimoni Cultural corresponen a l'església parroquial de Sant Bartomeu d'Alió.

JA-14. Torrent de les Voltes

Terme municipal: Puigpelat

Comarca: Alt Camp

Coordenades UTM : x: 356655, y: 4571617

Tipus jaciment: Vil·la romana

Cronologia: Època romana

Descripció: El jaciment és un important centre d'elaboració l'oli i vi, amb una necròpolis en el seu *fundus*. El jaciment va ser excavat entre els anys 2002 i 2004, amb motiu de la construcció de les naus industrials situades en aquest sector, que permeteren recuperar diverses estructures d'elaboració de vi i oli, així com una petita necròpolis formada per set enterraments, 5 en fossa i dos en àmfora. L'establiment fou fundat en època tardorepublicana, i té el seu moment més important en època imperial, en el segle I i primera meitat del II dC. A partir d'aquesta data, comença la decadència i abandonament de les estructures.

JA-15. La Bassa

Terme municipal: Puigpelat

Comarca: Alt Camp

Coordenades UTM : x: 357572, y: 4571737

Tipus jaciment: Desconegut

Cronologia: Època romana

Descripció: En aquest indret s'hi han localitzat diversos fragments de material arqueològic, tot i que no s'hi ha efectuat cap intervenció arqueològica.

6.2. INVENTARI DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC (Direcció General del Patrimoni Cultural - Generalitat de Catalunya).

PA-16. Molí de Dalt

Terme municipal: Querol

Comarca: Alt Camp

Descripció: Situat al costat de la carretera TV-24421, en arribar a Bonany. També es coneix com els Molinots. Són dos molins fariners que tenen el seu inici en època medieval. Actualment estan en ruïnes i coberts per la vegetació.

PA-17. Mas Rubió

Terme municipal: Aiguamúrcia

Comarca: Alt Camp

Descripció: El moment inicial del mas no està documentat, tot i que segons els propietaris és dels més antics d'Aiguamúrcia. És un conjunt de construccions organitzades orgànicament entorn d'un nucli central d'habitatge. Edifici principal de planta rectangular amb teulada a dos vessants i tres pisos d'alçada. La porta d'accés és d'arc de mig punt rebaixat i s'obre a un costat.

PA-18. Monestir de Santes Creus

Terme municipal: Aiguamúrcia

Comarca: Alt Camp

Descripció: La història del monestir de Santes Creus comença el 4 de Desembre de 1150 quan la família Montcada fa donació al monestir cistercenc de GrandSelva (França) d'un terreny que posseïen en el terme de Cerdanyola del Vallés, lloc nomenat Valldaura, perquè s'establís un monestir dedicat a la Mare de Déu i que es regís per l'ordre del Císter.

El 1155 el comte de Barcelona i príncep d'Aragó, Ramon Berenguer IV, fa donació a la comunitat de Valldaura d'altres terres a Ancosa (Igualada), lloc on es construeix el nou cenobi o granja monàstica. Finalment, en 1158, els monjos obtenen la donació del lloc nomenat Santes Creus, a la riba esquerra del riu Gaià, de mans dels senyors de Montagut i Albà. Comença així la construcció del definitiu emplaçament de la comunitat monàstica, que aconsegueix el 1168,

després d'un plet per la seva jurisdicció entre l'arquebisbe de Tarragona i el bisbe de Barcelona, quan es declara independent d'ambdós i subjecte a la disciplina Romana mitjançant una butlla del papa Alexandre II.

Assentada la comunitat i mitjançant donacions de zones de pasturatge i granges, el seu poder creix i es comencen a construir i traçar els primers recintes, l'església i el claustre (1174), el templet del safareig i la sala capitular (1178). Al llarg dels anys següents s'acaben els edificis iniciats i es comença amb la construcció d'uns de nous, l'Hospital de Sant Pere dels Pobres, i el nou claustre en 1313, el cimbori de l'església en 1314 i el panteó real, on s'enterren els reis aragonesos Pedro III el Gran i Jaime III i la seva esposa Blanca d'Anjou.

L'arribada al Real Monestir de Santa Maria de Santes Creus és imponent. S'hi accedeix des del poble construït al seu al voltant pels carrers fins a la gran porta d'entrada a l'antic recinte, després de la qual podem admirar una magnífica avinguda flanquejada per edificacions del segle i al fons del com podem veure el conjunt de la façana occidental de l'església (imatge 06) en la qual destaquen la porta occidental romànica i l'esplèndid finestral gòtic. La porta conté algun detall digne d'esment en forma de petits capitells decorats a banda i banda de l'entrada.

El recinte interior del monestir de Santes Creus es disposa al voltant del gran claustre del s XIV, que va substituir al primer d' estil romànic de finals del segle XII, del que es conserva només el templet del safareig. Presenta l'organització típica dels monestirs de l'ordre del císter: l'església, el claustre i les seves dependències, col·locats segons un sistema estricte, perfectament resolt, funcional i harmoniós. L'abadia cistercenca es pot considerar com un cos viu que es desenvolupa i que es transforma segons les seves necessitats.

El claustre actual es deu a la mà del mestre anglès Reinard de Fonoll, a l'obra del qual va donar continuïtat Guillem de Seguer. Conté les tombes murals d'alguns nobles catalans, entre els quals destaquen els sepulcres de Guillem II de Montcada, els germans Ponç i Pere de Cervera, i algunes famílies com la

dels Queralt o els Cervelló. Tot el claustre està recobert de figures representant animals fantàstics, rostres, oficis i escenes quotidianes, elaborades a partir del segle XIII.

PA-19. Església parroquial de Sant Bartomeu

Terme municipal: Alió

Comarca: Alt Camp

Descripció: Església del segle XVII. La façana principal està emmarcada per unes cantoneres de pedra tallada, una primera faixa horitzontal de pedra vista, un segon cos amb un acabament lateral de formes corbes que conté la rosassa circular central i un timpà superior que dibuixa els pendents de la coberta i que està rematat per una creu de pedra i dos elements figuratius als seus costats. La portalada clàssica la formen dues pilastres, un timpà i una fornícula decorada a la seva part superior.

PA-20. Cooperativa Agrícola

Terme municipal: Alió

Comarca: Alt Camp

Descripció: Aquest edifici va ser projectat per l'arquitecte César Martinell i Brunet. La seva construcció es va realitzar el 1911 i va ser ampliat pel mateix arquitecte l'any 1917 amb el patrocini de la Mancomunitat de Catalunya. La façana combina la pedra, a la seva base, amb l'estuc, ceràmica i rajols als marcs de portes i finestres.

6.3. INVENTARI DEL PATRIMONI PALEONOLÒGIC (Direcció General del Patrimoni Cultural - Generalitat de Catalunya).

No hi ha cap jaciment paleontològic inventariat a la zona afectada pel projecte ni a les zones properes.

7. EL PLANEJAMENT MUNICIPAL

PONTONS

El planejament municipal de Pontons recull la normativa de protecció del patrimoni històric en el següent document:

Normes subsidiàries de planejament. Data publicació: 16.10.2011

Plànol 1.09. Patrimoni històric.

L'únic element que hi surt mencionat a la zona afectada pel projecte de construcció del parc eòlic i la seva àrea d'influència és el següent:

11: Can Soler de Roset.

Aquest element també apareix a Inventari del Patrimoni Arquitectònic de la Direcció General del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya.

QUEROL

Normes subsidiàries de planejament. 1976

No hi ha cap element directament afectat ni a l'àrea d'influència del projecte.

AIGUAMÚRCIA

Pla d'Ordenació Urbana Municipal. Abril 2008

Plànol 1: Terme municipal. Proteccions arqueològiques, béns protegits i catàleg de masies.

No hi ha cap element directament afectat ni a l'àrea d'influència del projecte.

EL PONT D'ARMENTERA

Text refós de les normes urbanístiques de planejament general

Data aprovació: 2.2.2006

Data publicació: 8.5.2006

Punt 0.3.5.0.: Zona de protecció del patrimoni històric artístic

Avanç POUM 2007

Plànol qualificació del sòl. Zonificació del sòl no urbanitzable.

Plànol 0.3.2.b. Juny 2009

No hi ha cap element directament afectat ni a l'àrea d'influència del projecte.

EL PLA DE SANTA MARIA

Text refós de les normes urbanístiques de planejament general. Data aprovació: 15.9.2005. Data publicació: 21.12.2005.

Punt I.II.9. Catàleg d'elements a protegir.

No hi ha cap element directament afectat ni a l'àrea d'influència del projecte.

VILA-RODONA

Text refós del Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Vila Rodona. Novembre 2003.

Annex VII. Catàleg de patrimoni. Reprodueix l'inventari del patrimoni arqueològic i arquitectònic de la Direcció General del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya.

No hi ha cap element directament afectat ni a l'àrea d'influència del projecte.

ALIÓ

Normes complementàries i subsidiàries de planejament. 1979.

Avanç de planejament. Pla d'Ordenació Urbanística Municipal. Setembre 2009

La majoria d'elements patrimonials estan concentrats en el nucli urbà del poble. No hi ha cap element directament afectat ni a l'àrea d'influència del projecte.

PUIGPELAT

Text refós de les normes subsidiàries de Planejament de Puigpelat. Gener 2006. Data aprovació: 11 octubre 2006.

Capítol VI. Pla Especial de Protecció del Patrimoni. Jaciments arqueològics: Fa referència a l'inventari de jaciments arqueològics de la Direcció General del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya.

No hi ha cap element directament afectat ni a l'àrea d'influència del projecte.

8. DESENVOLUPAMENT DE LA PROSPECCIÓ ARQUEOLÒGICA SUPERFICIAL

La prospecció arqueològica superficial dels sectors afectats pel projecte s'ha portat a terme entre els dies 30 de novembre i 2 de desembre de 2011, amb la direcció de Jordi Merino i Serra.

S'ha realitzat una prospecció superficial sistemàtica de tota la superfície afectada pel projecte de la línia elèctrica d'evacuació.

8.1. DESENVOLUPAMENT DE LA PROSPECCIÓ SUPERFICIAL

La línia s'inicia al vessant sud-est de la muntanya de Ferreres (Pontons, Alt Penedès), a poca distància a ponent del mas del mateix nom, i segueix en direcció sud-oest per un llarg tram que arriba fins a tocar de Santa Agnès (Aiguamúrcia, Alt Camp). Aquest primer tram, passat Ferreres, s'endinsa aviat al municipi de Querol (Alt Camp), en una zona muntanyosa on ha de travessar la profunda i estreta vall de la riera de Valldossera, a prop i al sud del nucli de Bonany (Querol, Alt Camp), i després passar a poca distància dels masos de ca l'Anyerigues, Garrofet i el mas d'en Bosc. Passat aquest mas entra al terme d'Aiguamúrcia i baixa fins a Santa Agnès, situada prop del barranc del mas d'en Bosc.

A Santa Agnès, la línia pren a poc a poc la direcció de ponent. Després d'enfilar-se sobre el puig de l'Arboçar baixa fins a prop del mas d'en Prat, on entra a la plana conreada que envolta el nucli de les Pobles, del qual passa al nord i molt a prop. Segueix cap a ponent, fins que arriba als vessants del turó de l'Alegret, abans de passar per sobre de la carretera TP-2002 i del curs del Gaià, a uns 1.500 metres al nord de Santes Creus.

Un cop travessat el Gaià la línia s'enfila fins a les planes de la riba dreta, majoritàriament conreades i gira sobtadament cap al sud sud-est, seguint més o menys la línia que separa els municipis d'Aiguamúrcia i el Pla de Santa

Maria. Entra després en terres de Vila-rodona, tot passant pel costat de la Pallissa del Perera i travessant la carretera TV-2004 i l'AP-2, i finalment arriba al municipi d'Alió.

La línia travessa la C-51 a un km a l'est del nucli urbà i torna a girar cap a ponent, tot encerclant pel sud-est i pel sud el poble d'Alió. Entra al municipi de Puigpelat, travessa el torrent dels Caus i passa al costat del Maset dels Saldons, a un km al nord del cap del municipi. Finalment, després de travessar la carretera entre Puigpelat i Alió, la línia arriba fins al polígon industrial Les Rases, on acaba.

Foto superior: Emplaçament de la subestació on s'inicia la línia elèctrica d'evacuació.

Foto inferior: Emplaçament de la torre 2.

Foto superior: les primeres torres de la línia estan projectades en terrenys emboscats i amb importants desnivells. Foto inferior: Emplaçament de la torre 8.

Foto superior: Emplaçament de la torre 9, al costat d'un camí. Foto inferior: Ca l'Anyerigues, un antic mas, actualment abandonat, del que només se n'aprofita un cobert com a magatzem.

Situat en una zona propera a la línia i no afectat pel projecte.

Foto superior: Emplaçament de la torre 12. Foto inferior: Mas d'en Bosc, actualment abandonat, situat en una zona propera al projecte i no afectat per les obres.

Foto superior: Emplaçament de la torre 14. Foto inferior: Tram de bosc entre les torres 14 i 15 de la línia elèctrica.

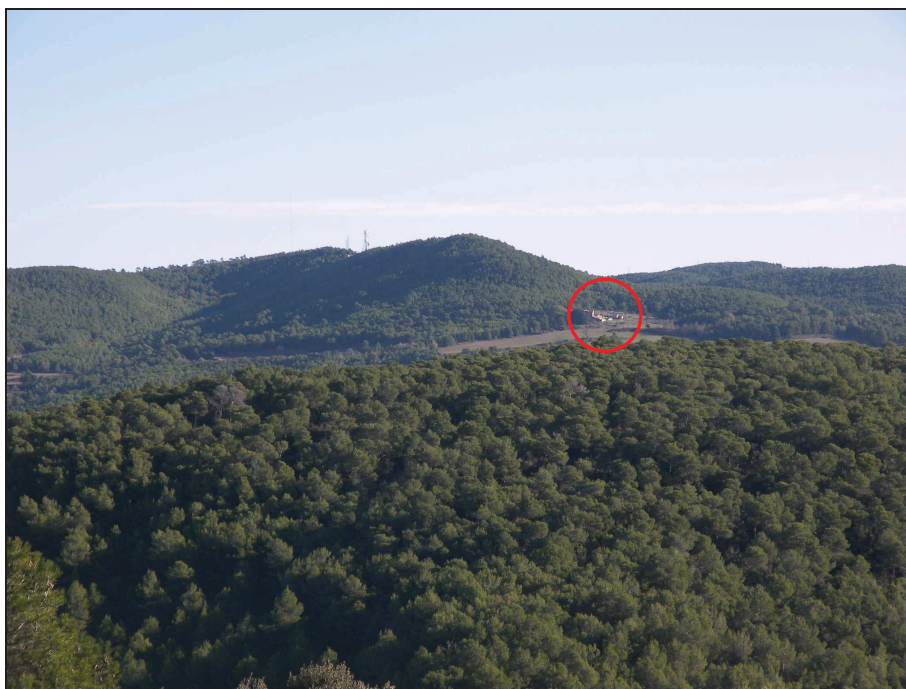

Foto superior: Des de l'emplaçament de la torre 16 es pot veure el mas Ferreres, en el terme municipal de Pontons, proper a l'inici de la línia elèctrica. Foto inferior: Emplaçament de la torre 19, a les proximitats de Santa Agnès, en el terme municipal d'Aiguamúrcia.

Foto superior: Camps on està situat el jaciment arqueològic de Santa Agnès, des de l'emplaçament de la torre 21. Foto inferior: Detall de l'emplaçament de la mateixa torre.

Foto superior: Emplaçament de la torre 25. Foto inferior: La línia abandona les zones boscoses amb més relleu i entra a les planes de l'Alt Camp, de relleu molt més suau.

Foto superior: Emplaçament de la torre 28. Foto inferior: Emplaçament de la torre 32, amb el nucli de Les Pobles de Santa Maria al fons.

Foto superior: Emplaçament de la torre 35. Foto inferior: Camps situats entre les torres 36 i 37.

Foto superior: Emplaçament de la torre 41, en un camp erm. Foto inferior: Emplaçament de la torre 47.

Foto superior: Emplaçament de la torre 50, al costat d'una cruïlla de camins en un petit bosquet. Foto inferior: Detall del sòl a l'emplaçament de la torre 53.

Foto superior: Emplaçament del jaciment arqueològic de Les Planes d'Aiguamúrcia, a tocar de la línia elèctrica i proper a l'emplaçament de la torre 58. Foto inferior: Emplaçament de l'esmentada torre.

Foto superior: Emplaçament de la torre 63. Foto inferior: Emplaçament de la torre 64.

Foto superior: Vista general de l'emplaçament de la torre 71. Foto inferior: Detall del sòl en el mateix indret.

Foto superior: Emplaçament de la torre 76. Foto inferior: Vista general del nucli d'Alió, on hi ha diversos elements de patrimoni arqueològic i arquitectònic inventariats, i que es troba a més d'un quilòmetre al nord del traçat de la línia.

Foto superior: Emplaçament de la torre 81. Foto inferior: El nucli de Puigpelat, al sud i a distància del traçat de la línia.

Foto superior: Emplaçament de la torre 85, amb la subestació elèctrica final de la línia en primer pla a la dreta i el nucli de Puigpelat al fons a l'esquerra. Foto inferior: La subestació final de la línia elèctrica d'evacuació.

8.2. RESULTATS DE LA PROSPECCIÓ ARQUEOLÒGICA SUPERFICIAL

La prospecció superficial ha permès la localització de dues noves Zones d'Expectativa Arqueològica directament afectades pel projecte de construcció de la línia i dos elements de patrimoni arquitectònic no catalogat situats a l'àrea d'influència del projecte.

ZEA 1. MAS D'EN PRAT (Aiguamúrcia, Alt Camp)

Situació:

En el sector afectat per la construcció de la torre 28 del projecte, en el terme municipal d'Aiguamúrcia.

Coordenades UTM:

x: 367428

y: 4580800

Descripció: En aquest indret s'ha pogut determinar l'existència en superfície de ceràmica oxidada a torn i fragments de material constructiu, tègula i ímbrex, que ens indiquen la possible existència d'un assentament d'època romana indeterminada a l'indret afectat per la construcció de la torre 28.

Vista general de l'emplaçament de la torre 28.

ZEA 2. MASET DELS SALDONS (Puigpelat, Alt Camp)

Situació:

En el sector afectat per la construcció de la torre 82 del projecte, en el terme municipal de Puigpelat.

Coordenades UTM:

x: 357808

y: 4572232

Descripció: En aquest indret s'ha pogut determinar l'existència en superfície d'una important quantitat de material arqueològic ceràmic, sobretot fragments de ceràmica d'època ibèrica en superfície, que ens indiquen la possible existència d'un assentament d'aquest període a l'indret afectat per la construcció de la torre 28.

Vista general de l'emplaçament de la torre 82. amb el nucli de Puigpelat al fons.

PANC 1. FORN DE SANTA AGNÈS (Aiguamúrcia, Alt Camp)

Situació:

Al nord-oest i a poca distància de l'indret previst per a la ubicació de la torre 22 del projecte, en el terme municipal d'Aiguamúrcia.

Coordenades UTM:

x: 368771

y: 4581591

Descripció: El forn és una estructura circular, amb l'entrada construïda amb un mur de pedres desbastades per la cara vista i lligades amb morter de calç, amb l'estructura de la porta feta amb rajols i part posterior retallada en el subsòl natural. El seu estat és dolent i la part davantera presenta més d'una esquerda. L'interior de l'estructura està ple de vegetació. No queda clara la producció del forn, que potser podria ser de calç.

Vista general de l'entrada del forn.

Vista general de l'interior del forn, totalment omplert de vegetació.

Detall de l'entrada, amb l'estructura de l'entrada feta amb rajols i les parets de pedres lligades amb morter.

PANC 2. PALLISSA DEL PERERA (Aiguamúrcia, Alt Camp)

Situació:

Al nord-oest i a poca distància de l'indret previst per a la ubicació de la torre 62 del projecte, en el terme municipal d'Aiguamúrcia.

Coordenades UTM:

x: 360882

y: 4576661

Descripció: La pallissa és una estructura de planta rectangular, feta amb murs de pedres desbastades per la cara vista i unides amb morter de calç. La part frontal està oberta per facilitar l'accés dels carros a l'interior. Conserva parcialment l'embigat del teulat, d'un vessant a lateral. Es poden veure les restes d'una altra construcció auxiliar, molt malmenada i d'un mur que tancava el conjunt. Actualment, totes les estructures estan abandonades, cobertes per la vegetació i en un clar procés de degradació.

Vista general de l'estat actual de la pallissa.

Restes del mur que envoltava la pallissa.

9. RESULTATS. MESURES CORRECTORES

Una vegada realitzades la consulta als inventaris de la Direcció General del Patrimoni Cultural, del planejament municipal i feta la prospecció superficial, s'ha pogut observar que el projecte afecta directament a dues Zones d'Expectativa Arqueològica, i que hi ha quatre jaciments arqueològics inventariats i dos elements arquitectònics no inventariats (PANC) que queden dins l'àrea d'influència del projecte, sense afectació directa.

9.1. ELEMENTS DIRECTAMENT AFECTATS PEL PROJECTE

JACIMENTS ARQUEOLÒGICS

ZEA 1. MAS D'EN PRAT (Aiguamúrcia, Alt Camp)

Situació:

En el sector afectat per la construcció de la torre 28 del projecte, en el terme municipal d'Aiguamúrcia.

Coordenades UTM:

x: 367428

y: 4580800

Descripció: En aquest indret s'ha pogut determinar l'existència en superfície de ceràmica oxidada a torn i fragments de material constructiu, tègula i ímbrex, que ens indiquen la possible existència d'un assentament d'època romana indeterminada a l'indret afectat per la construcció de la torre 28.

Mesures correctores: Excavació en extensió del sector afectat per la construcció de la fonamentació de la torre, prèvia a l'inici de les obres d'execució del projecte de construcció de la línia.

La intervenció s'haurà d'efectuar sota la direcció d'un arqueòleg, amb la corresponent autorització de la Direcció General del Patrimoni Cultural, segons

estableix la Llei 9/1993 de 30 de setembre del Patrimoni Cultural Català i el Decret 78/2002 del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

ZE 2. MASET DELS SALDONS (Puigpelat, Alt Camp)

Situació:

En el sector afectat per la construcció de la torre 82 del projecte, en el terme municipal de Puigpelat.

Coordenades UTM:

x: 357808

y: 4572232

Descripció: En aquest indret s'ha pogut determinar l'existència en superfície d'una important quantitat de material arqueològic ceràmic, sobretot fragments de ceràmica d'època ibèrica en superfície, que ens indiquen la possible existència d'un assentament d'aquest període a l'indret afectat per la construcció de la torre 82.

Mesures correctores: Excavació en extensió del sector afectat per la construcció de la fonamentació de la torre, prèvia a l'inici de les obres d'execució del projecte de construcció de la línia.

La intervenció s'haurà d'efectuar sota la direcció d'un arqueòleg, amb la corresponent autorització de la Direcció General del Patrimoni Cultural, segons estableix la Llei 9/1993 de 30 de setembre del Patrimoni Cultural Català i el Decret 78/2002 del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

No hi ha cap element de patrimoni arquitectònic directament afectat pel projecte de construcció de la línia elèctrica.

9.2. ELEMENTS SITUATS A L'ÀREA D'INFLUÈNCIA DEL PROJECTE

JACIMENTS ARQUEOLÒGICS

JA-4. Ermita de Santa Agnès

Terme municipal: Aiguamúrcia

Comarca: Alt Camp

Coordenades UTM : x: 368987, y: 4581477

Tipus jaciment: Desconegut

Cronologia: Ferro - ibèric

Descripció: En uns camps propers a l'ermita de Santa Agnès s'han localitzat diversos fragments de material arqueològic, molt rodats i de mal identificar, que es poden adscriure, a grans trets, a l'edat del Ferro i món ibèric.

Mesures correctores: Tot i la relativa proximitat del jaciment a la traça de la línia elèctrica, els camps on s'ubica estan situats a una cota molt inferior, tal com es pot veure a la fotografia adjunta. És per aquest motiu que entenem que no cal prendre cap mesura correctora específica.

Camps on està situat el jaciment arqueològic de Santa Agnès, des de l'emplaçament de la torre 21.

JA-5. Santa Agnès

Terme municipal: Aiguamúrcia

Comarca: Alt Camp

Coordenades UTM : x: 369244, y: 4581589

Tipus jaciment: Desconegut

Cronologia: Neolític - Bronze

Descripció: En un punt a l'entorn del nucli de Santa Agnès, es va trobar una destrat polida, trencada, amb unes dimensions de 9 cm de llargada, 6 d'amplada i 2 de gruix. Atès que no es coneix el lloc exacte de la troballa, les coordenades UTM indicades a la fitxa de la D.G. del Patrimoni Cultural corresponen a la plaça central de Santa Agnès.

Mesures correctores: És molt possible que la troballa es pugui relacionar amb el jaciment anteriorment mencionat o d'altres de propers, no localitzats. La prospecció de les torres i de la línia en aquest sector ha estat totalment negativa. Per tant, entenem que no cal realitzar cap mesura correctora específica.

JA-7. Planes d'Aiguamúrcia

Terme municipal: Aiguamúrcia

Comarca: Alt Camp

Coordenades UTM : x: 361416, y: 4577707

Tipus jaciment: Desconegut

Cronologia: Època romana, a finals del segle I aC.

Descripció: Jaciment situat en un camp d'ametllers, un olivet i una vinya. S'han recollit fragments de ceràmica romana en superfície: comuna, àmfora i restes de campaniana tardana. S'identifica el jaciment com un possible establiment

rural d'època tardorepublicana. Durant la revisió de la Carta Arqueològica es va observar molt poc material ceràmic en superfície.

Mesures correctores: Atesa la situació del jaciment en uns camps a tocar de la línia elèctrica, entenem que caldrà efectuar el control arqueològic dels moviments de terra que es realitzin a l'obrir la fonamentació de les torres número 57 i 58, les més properes al jaciment.

JA-14. Torrent de les Voltes

Terme municipal: Puigpelat

Comarca: Alt Camp

Coordenades UTM : x: 356655, y: 4571617

Tipus jaciment: Vil·la romana

Cronologia: Època romana

Descripció: El jaciment és un important centre d'elaboració l'oli i vi, amb una necròpolis en el seu *fundus*. El jaciment va ser excavat entre els anys 2002 i 2004, amb motiu de la construcció de les naus industrials situades en aquest sector, que permeteren recuperar diverses estructures d'elaboració de vi i oli, així com una petita necròpolis formada per set enterraments, 5 en fossa i dos en àmfora. L'establiment fou fundat a època tardorepublicana, i téu el seu moment més important en època imperial, en el segle I i primera meitat del II dC. A partir d'aquesta data, comença la decadència i abandonament de les estructures.

Mesures correctores: Atesa la importància del jaciment i la seva proximitat a les últimes torres de la línia, entenem que caldrà efectuar el control arqueològic dels moviments de terra que es realitzin a l'obrir la fonamentació de les torres número 85 i 86, les més properes al jaciment.

PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

PANC 1. FORN DE SANTA AGNÈS (Aiguamúrcia, Alt Camp)

Situació:

Al nord-oest i a poca distància de l'indret previst per a la ubicació de la torre 22 del projecte, en el terme municipal d'Aiguamúrcia.

Coordenades UTM:

x: 368771

y: 4581591

Descripció: El forn és una estructura circular, amb l'entrada construïda amb un mur de pedres desbastades per la cara vista i lligades amb morter de calç, amb l'estructura de la porta feta amb rajols i part posterior retallada en el subsòl natural. El seu estat és dolent i la part davantera presenta més d'una esquerda. L'interior de l'estructura està ple de vegetació. No queda clara la producció del forn, que potser podria ser de calç.

Mesures correctores: Aquest element queda a l'altre costat del camí i relativament allunyat de l'indret on està prevista la construcció de la torre 22. Tanmateix, atesa la proximitat d'aquest element al camí i el seu mal estat de conservació, com a mesura correctora recomanem que, en el moment de la construcció de la línia elèctrica, se senyalitzi amb malla de color taronja, per evitar que pugui ser afectada pel trànsit i maniobres de camions i maquinària.

PANC 2. PALLISSA DEL PERERA (Aiguamúrcia, Alt Camp)

Situació:

Al nord-oest i a poca distància de l'indret previst per a la ubicació de la torre 62 del projecte, en el terme municipal d'Aiguamúrcia.

Coordenades UTM:

x: 360882

y: 4576661

Descripció: La pallissa és una estructura de planta rectangular, feta amb murs de pedres desbastades per la cara vista i unides amb morter de calç. La part

frontal està oberta per facilitar l'accés dels carros a l'interior. Conserva parcialment l'embigat del teulat, d'un vessant a lateral. Es poden veure les restes d'una altra construcció auxiliar, molt malmenada i d'un mur que tancava el conjunt. Actualment, totes les estructures estan abandonades, cobertes per la vegetació i en un clar procés de degradació.

Mesures correctores: Atesa la distància a la que es troba aquest element de l'indret on s'ha de construir la fonamentació de la línia elèctrica, no cal aplicar cap mesura correctora específica.

MESURA CORRECTORA GENERAL

Tal com especifica la Declaració d'Impacte Ambiental, s'efectuarà el control arqueològic de tots els moviments de terra que s'efectuïn en fase d'obra, per tal de documentar totes aquelles restes arqueològiques o altres elements patrimonials. En el cas de localitzar-se alguna resta, caldrà efectuar la seva delimitació i l'avaluació de l'afectació de les obres sobre el nou element. Es comunicarà la troballa a la promoció i a la Direcció General del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya, que establirà els criteris d'intervenció que caldrà seguir, en funció de les característiques del nou jaciment i el grau l'afectació.

10. BIBLIOGRAFIA

AA. DD. 1982, *Gran Geografia Comarcal de Catalunya, Volum 6, Alt Penedès, Baix Penedès, Garraf, Anoia*, Enciclopèdia Catalana, Barcelona.

AA. DD. 1982, *Gran Geografia Comarcal de Catalunya, Volum 7, El Camp de Tarragona*, Enciclopèdia Catalana, Barcelona.

BATLLE, C. - 1988: "L'expansió Baixmedieval. Segles XIII-XV". *Història de Catalunya, vol. III*. Edicions 62, Barcelona.

MALUQUER DE MOTES, J. - 1987: "Prehistòria i edat antiga (fins al segle III)". *Història de Catalunya, vol. I*. Edicions 62, Barcelona.

SALES, N. - 1989: "Els segles de la decadència. Segles XVI-XVIII". *Història de Catalunya, vol. IV*. Edicions 62, Barcelona.

SALRACH, J.M. - 1987: "El procés de feudalització. Segles III-XII". *Història de Catalunya, vol. II*. Edicions 62, Barcelona.

11. INVENTARI DE MATERIAL ARQUEOLÒGIC

Jaciment - Zona d'Expectativa Arqueològica: **MAS D'EN PRAT**

Municipi: **AIGUAMÚRCIA**

Comarca: **ALT CAMP**

Número d'Unitat Estratigràfica: 1001

MATERIAL CERÀMIC

<u>Tipus</u>	<u>Quantitat</u>
Ceràmica comuna oxidada a torn	5 fragments s/f

MATERIAL NO CERÀMIC

<u>Tipus</u>	<u>Quantitat</u>
Tègula	5 fragments
Ímbrex	7 fragments

Jaciment - Zona d'Expectativa Arqueològica: **MASET DELS SALDONS**

Municipi: **PUIGPELAT**

Comarca: **ALT CAMP**

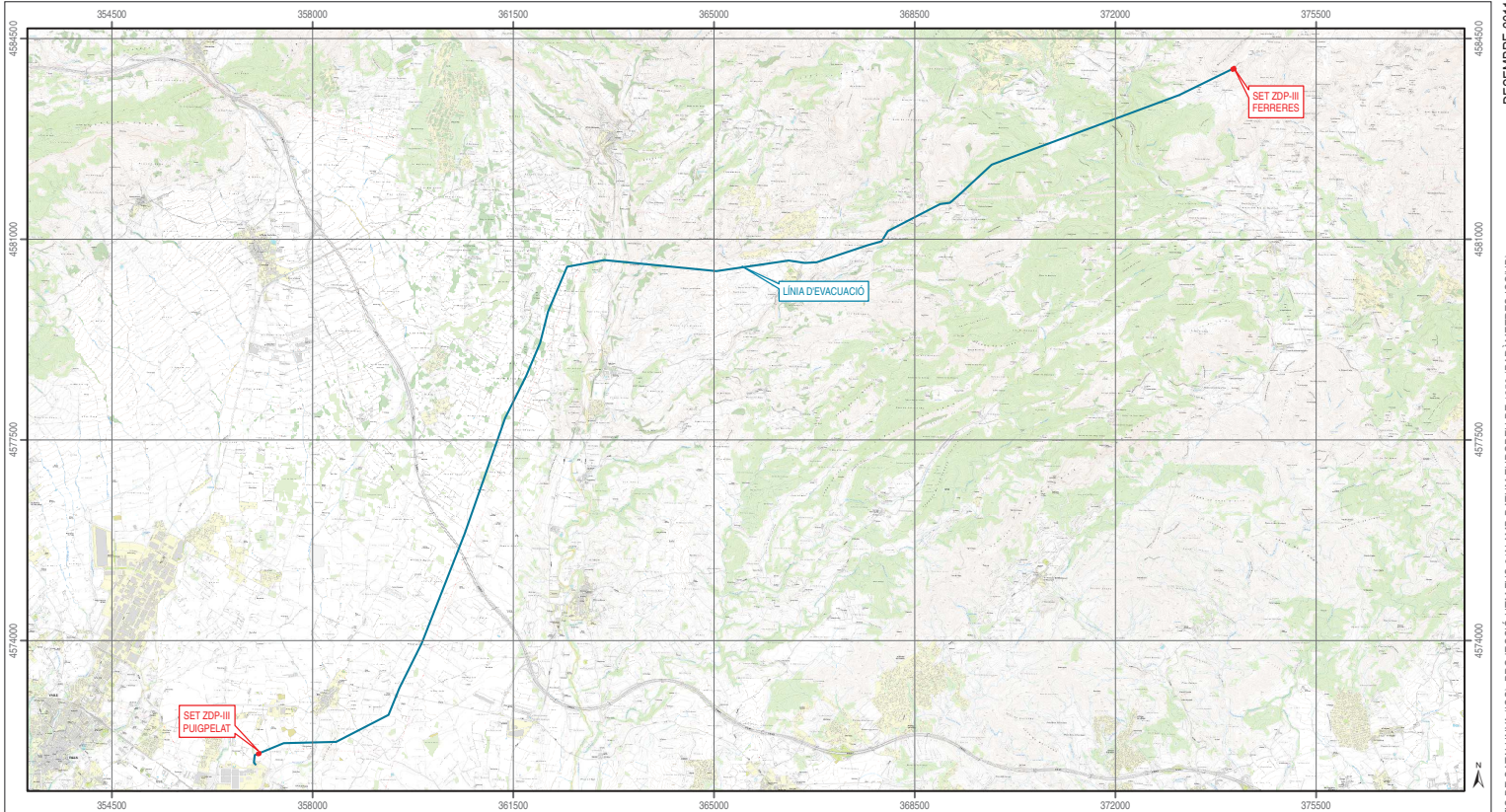
Número d'Unitat Estratigràfica: 1001

MATERIAL CERÀMIC

<u>Tipus</u>	<u>Quantitat</u>
Ceràmica comuna ibèrica a torn	17 fragments s/f
Àmfora ibèrica	2 fragments s/f

12. PLANIMETRIA

JANUS, S.L.
 JANUS SL
 GESTIÓ DE PATRIMONI
 ARQUEOLÒGIC I CULTURAL

DISSENY I REALITZACIÓ: BERTHA DURÀ

SITUACIÓ GEOGRÀFICA

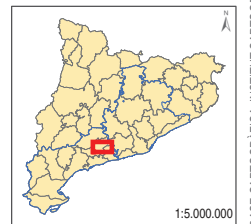
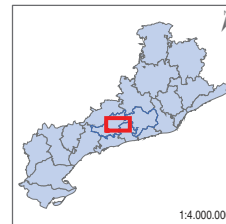
LÍNIA D'EVACUACIÓ, SET ZDP-III FERRERES I SET ZDP-III PUIGPELAT - ZDP III

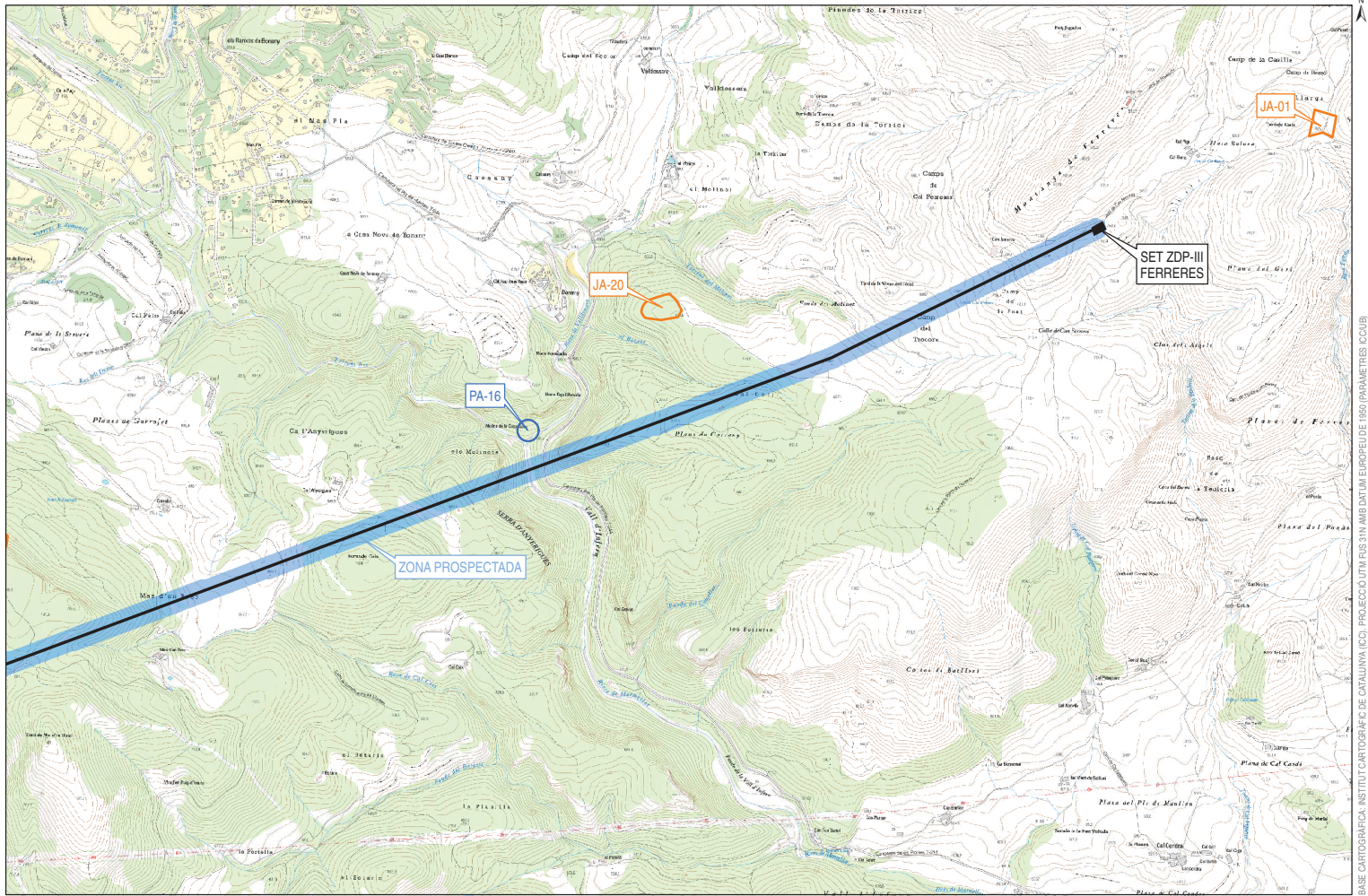
T.M. PUIGPELAT, ALIÓ, VILA-RODONA, EL PLA DE SANTA MARIA,
 EL PONT D'ARMENTERA, AIGUMÚRCIA, QUEROL I PONTONS

L'ALT CAMP I L'ALT Penedès

FULL: 01

ESCALA 1:65.000

BASE CARTOGRAFICA INSTITUT CARTOGRAFIC DE CATALUNYA (CCI) - PROJECCIÓ ITM ETRS 3143 AIB DATUM EUROPEU DE 1950 (PARAMETRES CCUB)

EXCARBACIO

LÍNIA D'EVACUACIÓ, SET ZDP-III FERRERES I SET ZDP-III PUIGPELAT - ZDP III
 TM. PUIGPELAT, ALIÓ, VILA-RODONA, EL PLA DE SANTA MARIA, EL PONT D'ARMENTERA,
 AIGUMURCIA, QUEROL I PONTONS, L'ALT CAMP I L'ALT PENEDE'S

ESCALES:
 1:12.000
 Original

NOM:

DETALL 1 - ELEMENTS DGPC
 ZONA PROSPECTADA I RESULTATS DE LA PROSPECCIÓ

DATA:
 DESEMBRE
 2011

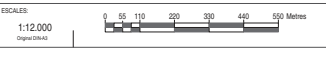
FULL:
 02

BASE CARTOGRAFICA: INSTITUT CARTOGRAFIC DE CATALUNYA (ICG) - PROJECCIÓ UTM FIS 31N, AMB DATUM EUROPEU DE 1956 (PARAMETRES: 60018)

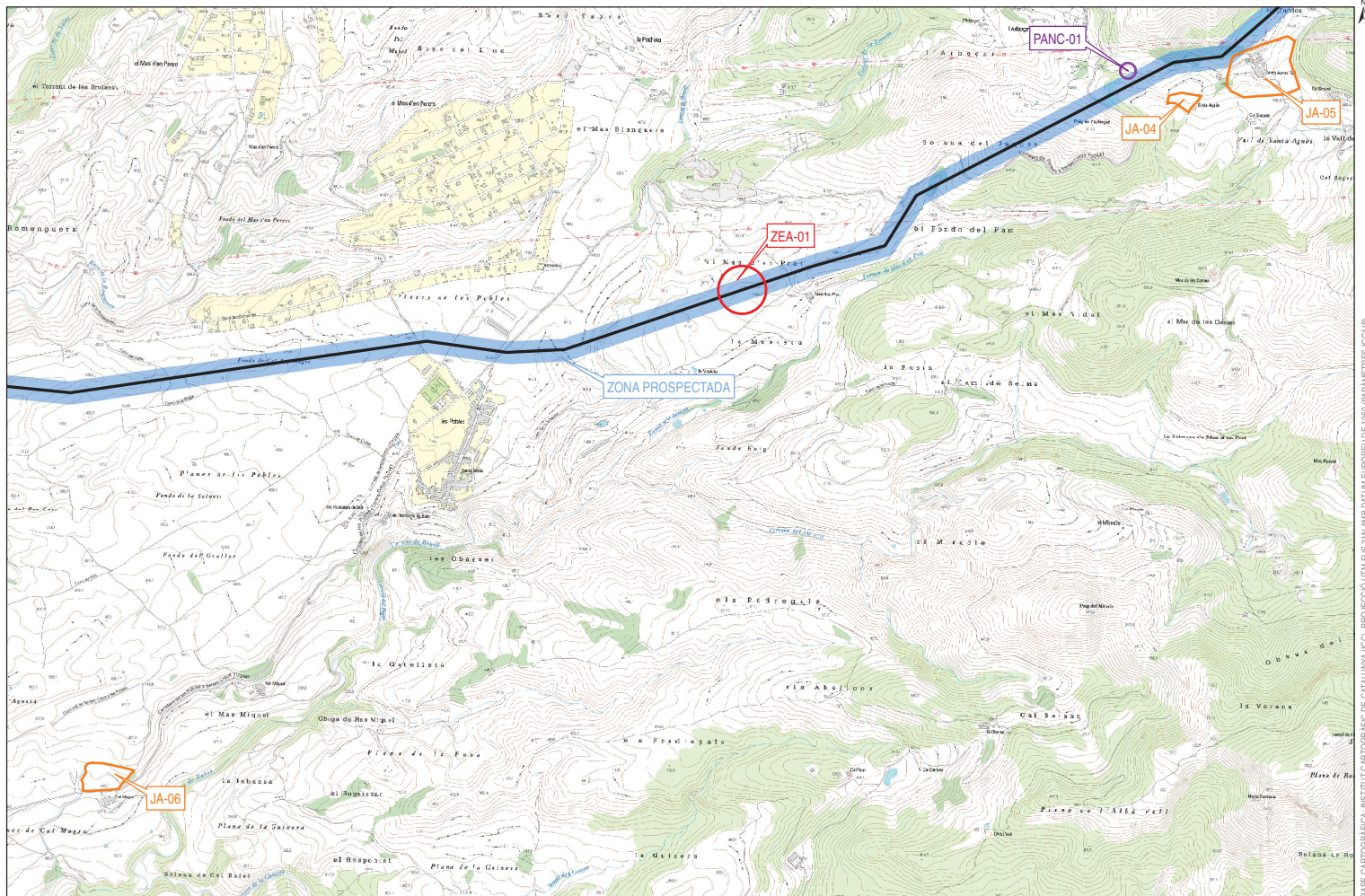
EXCARBONO
 LÍNIA D'EVACUACIÓ, SET ZDP-III FERRERES I SET ZDP-III PUIGPELAT - ZDP III
 TM. PUIGPELAT, ALIÓ, VILA-RODONA, EL PLA DE SANTA MARIA, EL PONT D'ARMENTERA,
 AIGUMURCIA, QUEROL I PONTONS, L'ALT CAMP I L'ALT PENEDES

NOM: DETALL 2 - ELEMENTS DGPC
 ZONA PROSPECTADA I RESULTATS DE LA PROSPECCIÓ

DATA: DESEMBRE 2011

FULL: 03

BASE CARTOGRAFICA: INSTITUT CARTOGRAFIC DE CATALUNYA (CCI) - PROJECCIÓ ITM FIS 31N, AIB DATUM EUROPEU DE 1950 (PARAMETRES: CCUB)

EXCARBACIO

LÍNIA D'EVACUACIÓ, SET ZDP-III FERRERES I SET ZDP-III PUIGPELAT - ZDP III
 TM. PUIGPELAT, ALIÓ, VILA-RODONA, EL PLA DE SANTA MARIA, EL PONT D'AMENTERA,
 AIGUMURCIA, QUEROL I PONTONS, L'ALT CAMP I L'ALT PENEDES

ESCALES:
 1:12.000
 Original: 1:50.000

NOM:

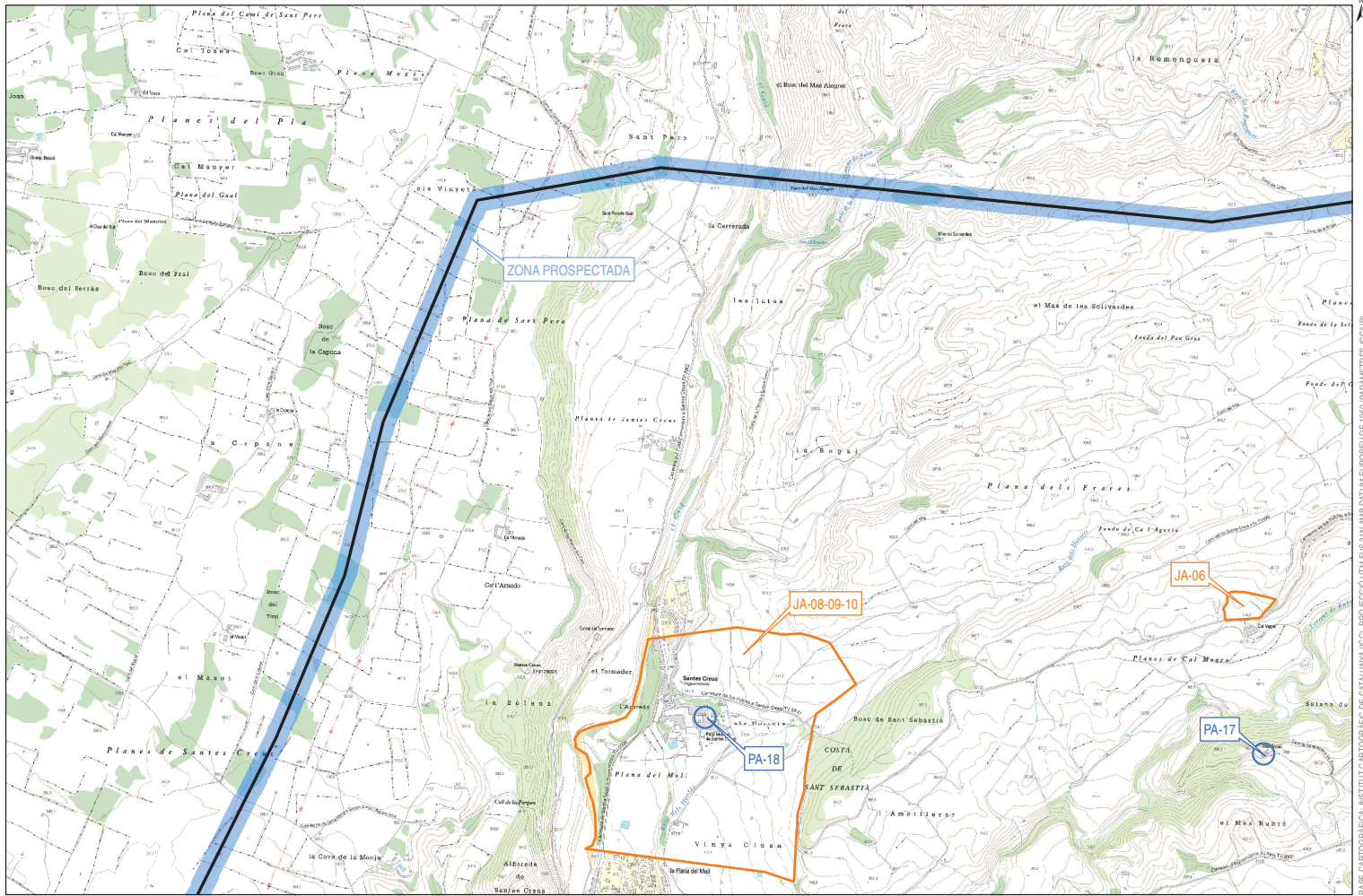
DETALL 3 - ELEMENTS DGPC
 ZONA PROSPECTADA I RESULTATS DE LA PROSPECCIÓ

DATA:

DESEMBRE
 2011

FULL:

04

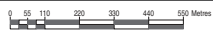
BASE CARTOGRAFICA: INSTITUT CARTOGRAFIC DE CATALUNYA (ICO). PROJECCIÓ: UTM. ELS 31N. ABB DATUM EUROPEU DE 1950. (PARÀMETRES: GCS UTM)

EXCARBAC

LÍNIA D'EVACUACIÓ, SET ZDP-III FERRERES I SET ZDP-III PUIGPELAT - ZDP III
 TM. PUIGPELAT, ALIÓ, VILA-RODONA, EL PLA DE SANTA MARIA, EL PONT D'ARMENTERA,
 AIGUMURCIA, QUEROL I PONTONS, L'ALT CAMP I L'ALT PENEDES

ESCALES:
 1:12.000
 Original: 1:50.000

NOM:

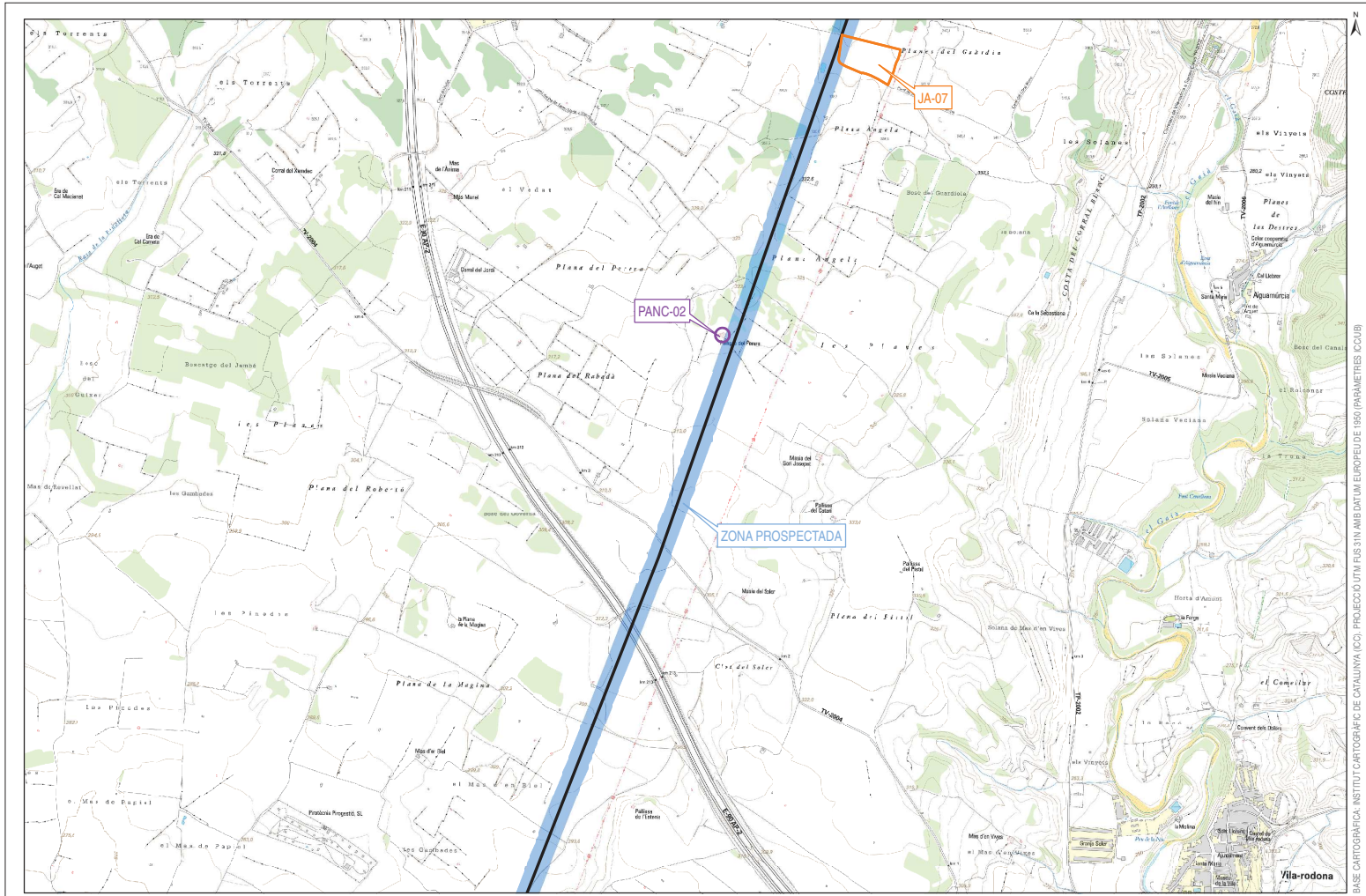
DETALL 4 - ELEMENTS DGPC
 ZONA PROSPECTADA I RESULTATS DE LA PROSPECCIÓ

DATA:

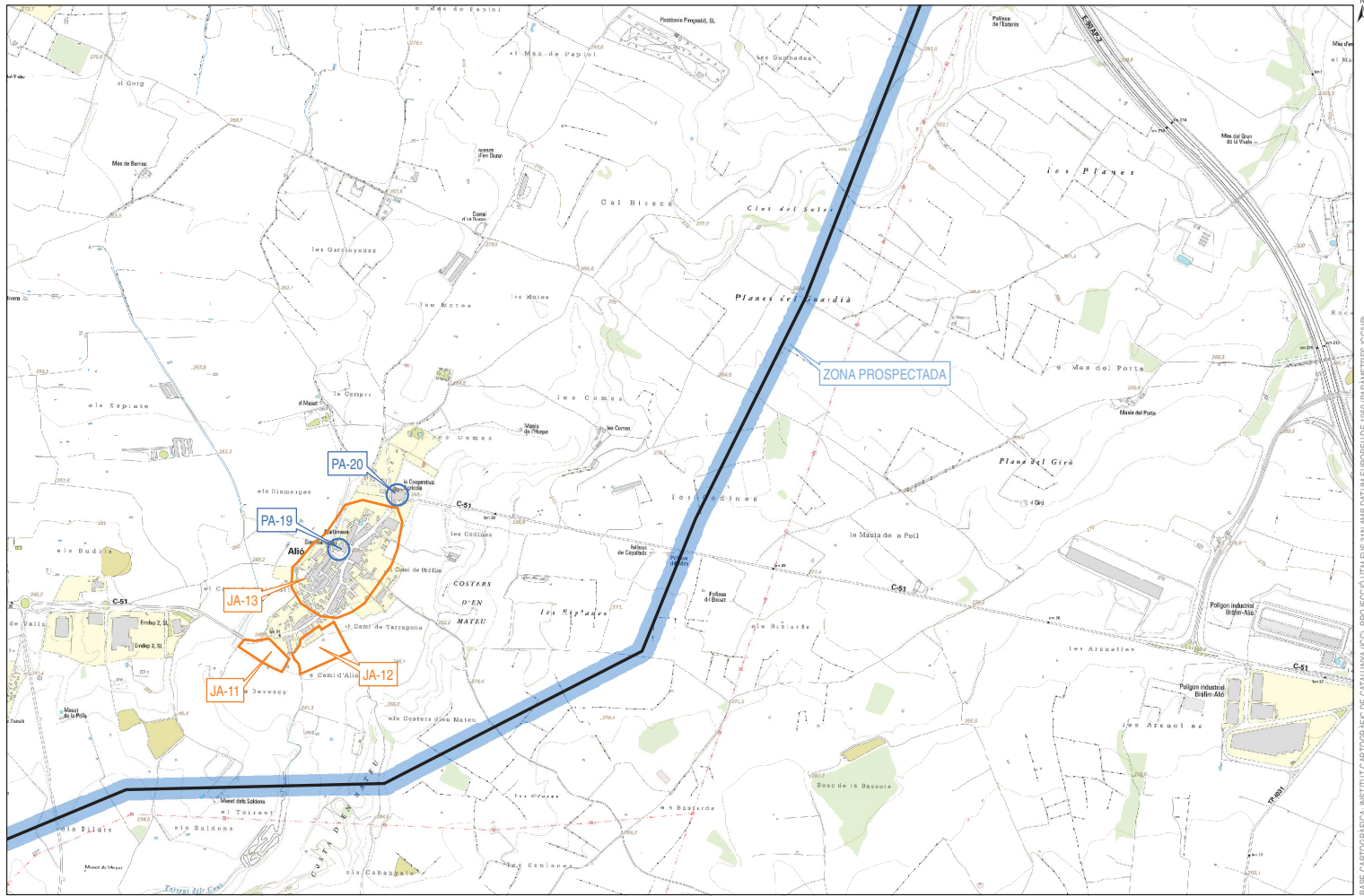
DESEMBRE
 2011

FULL:

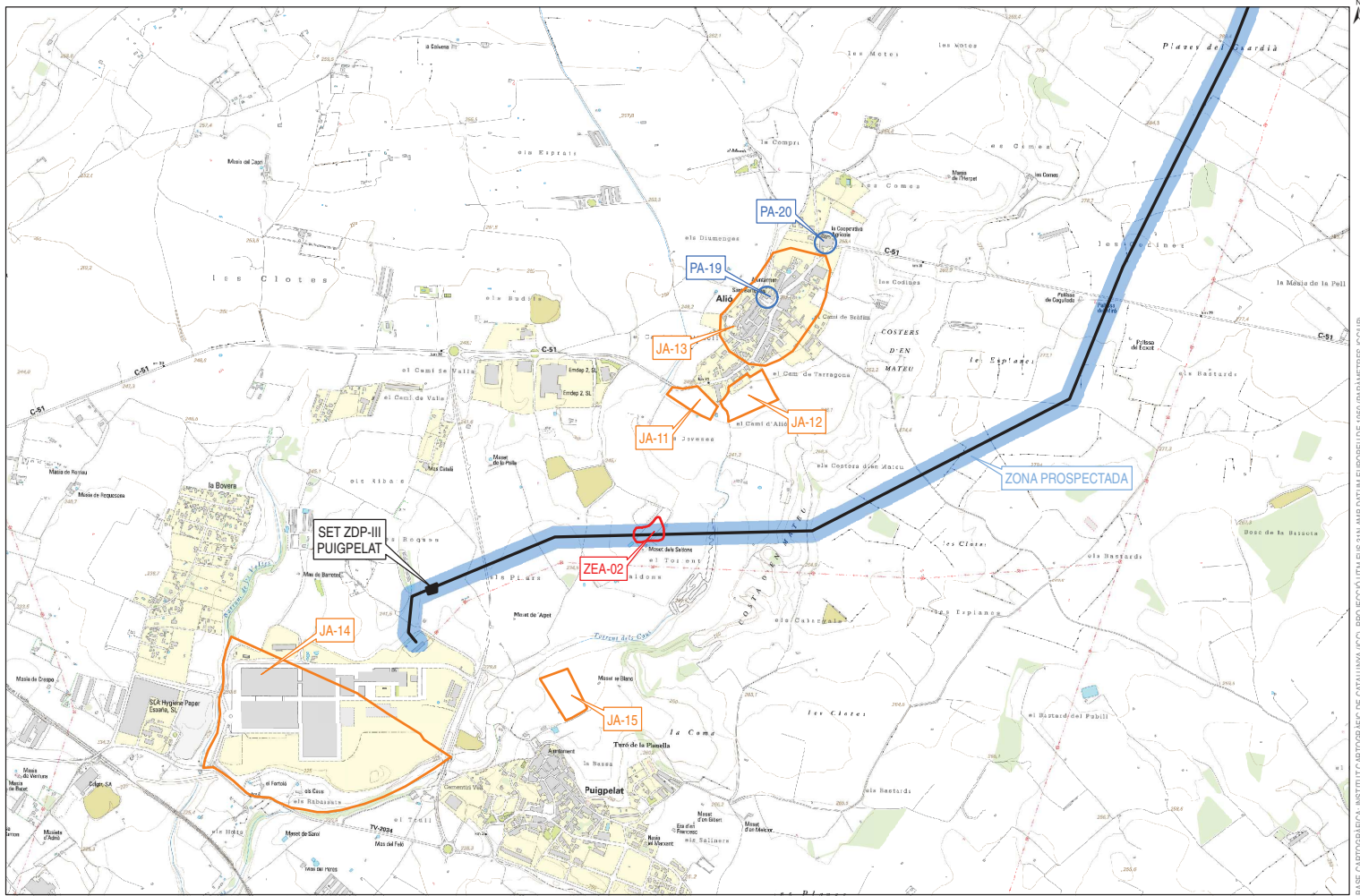
05

BASE CARTOGRAFICA: INSTITUT CARTOGRAFIC DE CATALUNYA (ICC) - PROJECCIÓ ITM FIS 31N, AIB DATUM EUROPEU DE 1956 (PARAMETRES ICCUB)

BASE CARTOGRAFICA: INSTITUT CARTOGRAFIC DE CATALUNYA (CCI). PROJECCIÓ: UTM. ELS 31N. AIB DATUM EUROPEU DE 1956. (PARAMETRES: CCUB).

BASE CARTOGRAFICA: INSTITUT CARTOGRAFIC DE CATALUNYA (ICO). PROJECCIÓ UTM FIS 31N. AIB DATUM EUROPEU DE 1950. (PARAMETRES: GCS UTM)